

dien kennen wij de oude toestanden in den Greveningepolder thans na langjarige opzoekingen zoo goed, dat wij zeker zijn hier een vluchtheuvel voorhanden te hebben.

Wij kennen nog andere oude wallen, maar dat is voor een volgenden keer.

JOZEF DE LANGHE.

De oude vuurtorens van Lombardie.

IN ons opstel over de vuurtorens van Nieupoort, hierboven bl. 169 en 266 vv., is er nog steeds sprake van het verlichten der Ysermonding. Eenige toelichtingen betreffende de oude vierboeten van Lombartsyde zullen hier wel te pas komen⁽¹⁾.

De studie der grondlagen toont ons dat er ook langs den Oostkant groote veranderingen plaats gehad hebben. Inderdaad, nog in de XIIe eeuw liep deze monding van Lombartsyde in Noordelijke richting tot aan de zee; de duinen gelegen tusschen Westende en den Yser bestonden nog niet, en geheel de polder *de groote hem*, miek deel van de Ysermonding.

Een oude zandweg, loopende langs de gemeentescheiding Lombartsyde-Westende, toont ons deze oude topographie; het was vroeger de kortste weg van Lombartsyde naar de zee.

De oude archieven spreken van de vierboete van Lombartsyde. In 1498 zegt men dat het vuur niet meer onderhouden werd, ten gevolge der oorlogen: 'Item ende als van andere diverssche kosten ordinaire die pleghen costume te zyne als van gheleye (stroo) ter vierboete te barnen'. (Rekeningen, Vlietinck 1936). Later was er geen vuurtoren meer, aangezien men leest

(1) Voor de geraadpleegde werken, zie de opgave hierboven bl. 276; voor de topographische ligging, zie de kaart in het bijblad van n. 7-8, 1937.

in een Kamerboek van 1580 der archieven van Nieupoort: 'Item ten zelven daeghe es gheresolveert dat men afbrecken zal de kercke te Lombartsyde ende weeren al dat weerlick es zonder nochtans eenichsins te commen an de torre die men verstaet in zee te wesen een schoon teeken'. (Vlietinck, Het Oude Oostende).

Maar waar stond de vierboete van Lombartsyde? Ongetwijfeld zoo dicht mogelijk bij de zee.

Een geteekend plan van 1681, op groote schaal, verbeeldende den polder de groote Hem en omliggende, in het archief van Nieupoort, toont ons den vuurtoren staande ten Noorden van Lombartsyde, op ongeveer 1900 m. afstand, dicht bij de zee, en bij een duin genaamd *den haeck*. De toren is vierkantig, en voorzien van een dak in vorm van vierkantige pyramide. Langs ieder kant zijn er twee vensters. De vuurtoren deed natuurlijk geen dienst meer in 1681, de landmeter heeft hem slechts aangeduid als merkteeken in zijn plan; inderdaad, de polder werd geheel ingedijkt in 1275 (cart. abb. van Oudenburg), dus was de toren van geen dienst meer sedertdien. Dit bewijst nochtans dat wij hier de oudste vuurtoren hebben die langs de Ysermonding gestaan heeft, aangezien hij reeds vóór 1275 dienst deed.

Een tweede plan, door A. Villegas geteekend in 1639, toont den vuurtoren juist op dezelfde plaats aan als op het plan van 1681. Wij weten nochtans dat Lombartsyde eene haven bezat tot in de xv^e eeuw; maar zij was niet meer gelegen ten Noorden bij het dorp, maar wel ten Zuidwesten. Inderdaad, de eenige plaats waar de inwoners van Lombartsyde nog gemakkelijk konden aanlanden, was de huidige *kreek van Lombardie*. Daarbij ligt de kaaipolder; de naam zegt ons reeds dat daar de kaai der haven van Lombartsyde gelegen was. Een weg, boven op eenen dijk gemaakt, verbond de kaai met het dorp, dat slechts op een kilometer van daar gelegen was. De weg en de dijk bestaan heden nog. Welnu op deze plaats

toont Villegas ook een vuurtoren; het is wel van dezen toren dat er sprake is in de archieven van 1498. Deze toren was waarschijnlijk reeds ten deele in puin, toen het plan in 1639 geteekend werd; hier heeft de landmeter hem nog eens afgebeeld enkel als merkteeken voor de afstanden.

Villegas toont ook nog een vuurtoren te Nieuwe Yde, alsook ten Westen van Coxyde. Dit waren waarschijnlijk vuurmasten voorzien van een lantaarn; men plaatste ze aan de monding der krekken of yden. Wij weten niet wanneer ze verdwenen, maar, zooals men ziet, was de plaats ervan nog gekend in het begin der XVIIe eeuw.

Coxyde.

K. LOPPENS.

De ivoren Christus van Lampernisse

DE parochiekerk van Lampernisse bezit een ivoren Christus uit één stuk. Dit kunstgewrocht is toegeschreven aan FR. DUQUESNOY (1594-1644). Op de tentoonstelling te Brugge (1930) wekte het de algemeene belangstelling. Velen weten nu dat Lampernisse dit prachtstuk bezit, maar weinigen weten hoe dit Christusbeeld er gekomen is.

In het kerkarchief van St-Walburgis te Veurne is er een fransche vertaling van het testament van Louis Sebastiaan De Cuypere, kannunik van de collegiale kerk. Daarin staat het volgende:

‘Je veux et lègue par ce mon testament, écrit par ma propre main à l'église de Lampernisse, *un Christ en ivoire* de la grandeur d'environ un pied et demi, coupé d'ivoire, pour mes souvenirs au dessus de ce douze couronnes de france pour faire placer le même sur une croix de bois et le mettre sur le grand autel de la même paroisse de Lampernisse furnesambacht’.